

2011

Kuolismaan Kettuset
Kettusviesti 1 / 2011

Kuolismaan Kettuset
Sukuseuran Hallitus
1.1.2011

Sisältö

<i>Puheenjohtajan palsta</i>	3
<i>Hallituksen kokous 23.6.2010</i>	3
<i>Kesän 2009 sukukokous Petkeljärvellä Ilomantsissa</i>	4
<i>Kuolismaan Kettusten Sukuseuran tiedotuslehti</i>	4
<i>Kuolismaan Kettusten historiaa osa 2</i>	5
<i>Itä-Ilomantsin asuinpaikat talvi- ja jatkosodan alla</i>	8
<i>Kuolismaan Kettusten sukukirjan toinen osa</i>	9
<i>Professori Paavo Kettunen sai juhlakirjan</i>	9
<i>Kuolismaan Kettusille uusi tohtori</i>	10
<i>Ilmastonmuutos Ilomantsissa</i>	10

Puheenjohtajan palsta

Tuula Luomala

Kuolismaan Kettusten sukuseuran jäsenille hyvää alkanutta vuotta 2011! Sukuseuramme vuosikokous antoi kesäkokouksessa 2009 hallituksen tehtäväksi kehittää sukuseuran sähköistä viestintää. Olemme aloittaneet kehitystyön uusimalla sukuseuramme kotisivut. Teimme joulun alla v. 2010 sopimuksen Kuolismaan Kettusten uusien kotisivujen teosta NettiKari Oy:n kanssa. Sivut valmistuvat vuoden 2011 alkupuoliskolla. Sukuseuran tiedottaminen siirtyy näin entistä enemmän sähköiseen muotoon. Jos tiedossasi on joku sukuseuraan kuuluva, joka ei ole ilmoittanut sähköpostiosoitetta, hänen tiedot tulisi ilmoittaa sukuseuramme sihteerille: eeva.kettunen@netsonic.fi tai sihteeri@kuolismaankettuset.fi. Siten varmistuu parhaiten uutispalvelu sukuseuran tapahtumista, tiedotteista ja erinäisistä julkaisuista. Laita viestiä eteenpäin.

Sukuseuran vuosikokous vuonna 2011 pidetään Vanhaan Valamoon tehtävän matkan aikana 17. – 18.6.2011. Matkalle ilmoittautuminen ennakkoon maaliskuun loppuun mennessä ja sitovat ilmoittautumiset 30.4.2011 mennessä Jaakko Kettuselle p.0400578537 tai jaaket1@luukku.com. Ilmoita lähtijöiden nimet, majoitus 2hh tai 1hh ja sähköpostiosoite. Tähän liittyvää lisäinfoa lähetetään myöhemmin. Jos matkalle on lähtijöitä vähän, vaihtoehtoinen pitopaikka on uudessa Valamossa Heinävedellä tai Ilomantsissa tai Joensuussa. Kokouspaikka varmistuu kun ensin selviää toteutuuko vanhan Valamon matka. Sukukokouksen asialistalla on mm. hallituksen jäsenien valinta, sukuseuran toiminnan suunnittelu ja tilien ja toiminnan tarkastaminen. Hallituksen jäsenet valittiin viimeksi kesäkokouksessa 2009. Kesän 2011 sukukokouksessa erovuorossa ovat Jaakko Kettunen, Tarmo Kettunen ja Eeva Kettunen. Puheenjohtajana jatkaa vielä vuosina 2011 - 2013 Tuula Luomala Helsingistä, tuula.luomala@pp.inet.fi tai pj@kuolismaankettuset.fi. Kuolismaan Kettusten kolmas kunniajäsen valitaan vuoden 2011 kesäkokouksessa. Sukuseuran kautta on mainio tilaisuus tutustua sukuseuran muihin jäseniin samoin kuin suvun historiaan. Voit myös vaikuttaa sukuseuran toiminnan kehittämiseen laittamalla palautetta, esittämällä toiveita ja osallistumalla vuosikokouksiin. Panostasi siis tarvitaan.

Hallituksen kokous 23.6.2010

Kuolismaan Kettusten hallituksen kokous pidettiin 23.6.2010 Jaakko Kettusen luona Joensuussa. Kokouksessa oli läsnä sukuseuran puheenjohtaja Tuula Luomala, sihteeri Eeva Kettunen, sekä jäsenet Ensio Kettunen, Jaakko Kettunen ja Tarmo Kettunen. Kokouksessa keskustelimme menneen kauden tapahtumista ja suunnittelimme kesän 2011 sukukokousta.

Vasemmalla Tuula Luomala ja Eeva Kettunen, oikealla Jaakko Kettunen ja Tarmo Kettunen

Seuraava sukuseuran vuosikokous suunniteltiin pidettäväksi Vanhan Valamon matkan merkeissä 17. - 18.6.2011. Matkalla tutustumme Sortavalaan ja Vanhaan Valamoon. Ohjelmavastuussa on sukuseuramme jäsen Jaakko Kettunen. Matkalle lähdetään perjantaina klo 8.00 Joensuusta. Matkan aikana tutustumme perjantaina Sortavalaan ja käymme lauantaina vanhassa Valamossa. Majoitus on Sortavalassa ja paluumatkalle lähdemme lauantaina klo 16.30. Matkalle halukkaita pyydämme ilmoittautumaan sähköpostitse

ket1@luukku.com tai puhelimitse 0400-576537. Viisumia varten tarvitaan valokuva ja kopio passin kuvavivusta, sekä täytetty viisumianomus. (Tarkemmat ohjeet lähetetään osallistujille sitovan ilmoittautumisen jälkeen, toukokuun puoleen väliin mennessä). Lokakuun loppuun mennessä ilmoittautuneita oli 14 sukuseuramme jäsentä. Sitovat ilmoittautumiset huhtikuun loppuun mennessä. Matkan alustava hinta ryhmäviisumilla on n. 220 €.

Kesän 2009 sukukokous Petkeljärvellä Ilomantsissa

Kuolismaan Kettusten kesäkokous oli viime vuonna Petkeljärven retkeilykeskuksessa lauantaina 11.7.2009 klo 9.00 alkaen. Sää oli kaunis ja lämmin. Kokouksen alussa Miia-Noora Kettunen ja Leena Penttinen musisoivat ja musiikkiesityksen jälkeen puheenjohtaja Tuula Luomala piti esitelmän. Suvun hyväksi tehdystä työstä palkittiin Ensio Kettunen, nimittämällä hänet suvun toiseksi kunniajäseneksi. Suvun ensimmäinen kunniajäsen oli Pertti Kettunen. Kettuvissassa sukuseuran jäsenet kisailivat keskenään Ilomantsin historian tuntemisesta. Pertti Kettunen piti sukuhartauden, jonka jälkeen pidimme varsinaisen vuosikokouksen. Kokouksessa valittiin sukuseuran hallituksen puheenjohtajaksi seuraavaksi nelivuotiskaudeksi Tuula Luomala. Erovuoroisista jäsenistä jatkoon valittiin Ensio Kettunen (vpj.) ja Ari Korpelainen (hoitaa suvun nettisivuja seuraavan kaksivuotiskauden ajan). Pirkko Hietarinteen jättäessä hallituksen, hänen sijalleen valittiin Eini Kettunen Kuopiosta. Tilintarkastajina jatkoivat Toivo Korpelainen ja Sirpa Kinnarinen. Varatilintarkastajina toimivat Eila Kukkonen ja Taina Koivisto. Kokouksen jälkeen nautimme karjalaisen pitopöydän antimia. Lopuksi kokoonnuimme yhteiskuvaan retkeilykeskuksen pihalle. Osa suvun jäsenistä siirtyi Möhköön katsomaan musiikinäytelmä Sumaa. Seuraavan kokouksen pitopaikkaa mietittäessä, Jaakko Kettunen esitti kokouspaikaksi Vanhaa Valamoä Laatokan Karjalassa. Enemmistö sukuseuran jäsenistä piti kahden päivän sukumatkaa sopivana ja matkaa suunnittelemaan valittiin Jaakko Kettunen. Sukuseuran uusi hallitus piti sukukokouksen jälkeen järjestäytymiskokouksen.

Etualalla sukuseuran kokousvieraita Möhkön Kesäteatterissa kesällä 2009.

Kuolismaan Kettusten Sukuseuran tiedotuslehti

Kuolismaan Kettuset -nimisen sukuseuran tiedotuslehti ilmestyi ensimmäisen kerran joulukuussa 2009. Lehdessä ilmoitellaan Kuolismaan Kettuset – nimisen sukuseuran toiminnasta ja tapahtumista. Tiedotuslehden voivat sukuseuran jäsenet lähettää ilmoituksia ja juttuja osoitteeseen: varapj@kuolismaankettuset.fi tai suoraan lehden toimittajalle ensio.kettunen@gmail.com. Sukuseuralle on luotu oma Kuolismaan Kettuset facebook-ryhmä, jossa sukuseuran ”nuoremmat” jäsenet voivat viestittää toisillensa.

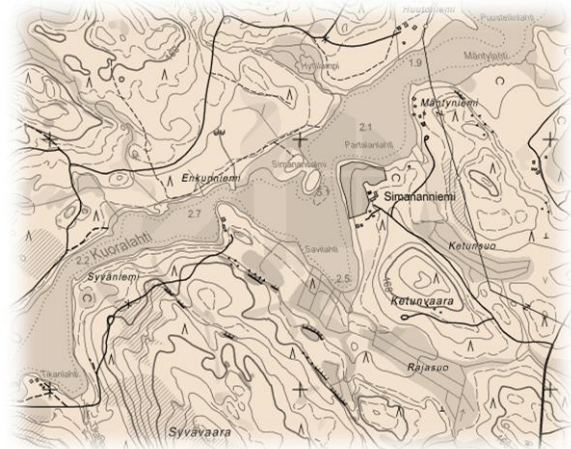
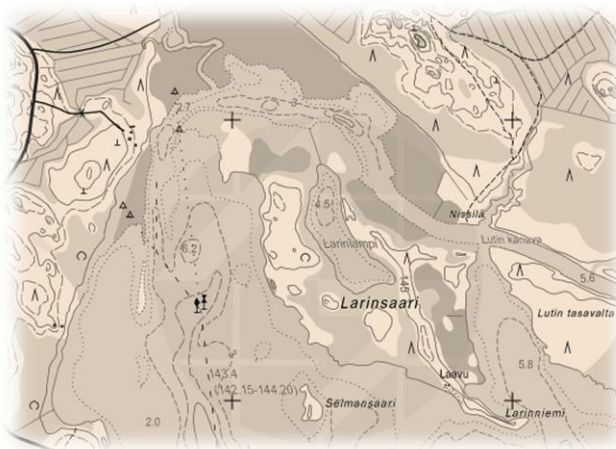
Kuolismaan Kettusten historiaa osa 2

Ensio Kettunen

Ilomantsiin 1600-luvun lopulla saapuneista Kettusista oli juttu sukuseuran Kettusviesti 1/2009. Artikkelissa kerrottiin, että Kuolismaan Kettusten kantaisä Matts Matinpoika Kettu (syntynyt Rantasalmella n. 1630 - 1640) saapui Rantasalmen Voinsalmen kylästä Ilomantsiin. Vuonna 1578 perustettu Rantasalmen kunta on vuosisadat ollut Venäjän ja Ruotsi-Suomen rajapitäjä aina Haminan rauhaan v. 1809 asti. Tarkkaa ajankoh-
taa Matts Kettu Ilomantsiin saapumiselle ei ole, mutta hänet mainitaan Rantasalmen karanneiden luette-
lossa vuonna 1668. Matkaa Voinsalmelta Ilomantsin Koitereelle oli noin 300 kilometriä. Mikä sai Matin
muuttamaan kauniista Rantasalmen pitäjästä Ilomantsiin? Muuton syynä oli kirjallisuuslähteiden mukaan
karkuruus, mutta minkä takia hän karkasi Rantasalmelta? Asia vaivasi mieltäni kevään ajan ja päätin käydä
Matin syntymäkodin mailla tutustumiskäynnillä. Heinäkuun ensimmäisenä päivänä vaimoni ja tyttäreni
kanssa ajelimme Ilomantsista Savonlinnan kautta Rantasalmelle ja sieltä edelleen Varkauden suuntaan me-
nevää tietä (464) ja noin seitsemän kilometrin ajomatkan jälkeen käännyimme Voinsalmelle menevälle
tielle. Ajettuamme Voinsalmen tietä noin viiden kilometrin matkan saavumme Voinsalmen kylään, Matts
Kettu Woinsalmi 2 tilan entisille maille. Paikan päällä näimme, että pellot ovat suhteellisen tasaisia, joskin
menneinä aikoina kivisiä, kivikasoista päätellen. Tilan maat havaitsimme viljelykelpoiksi ja vieressä oleva
Haukiveden lahti on tuonut asujilleen veden viljaa runsain mitoin. Maisemat ovat postikorttimaisemia ja
rannan kallioiset rannat täydentävät idyllistä asuin ympäristöä. Karkuruuden syynä ei voinut olla nälänhätä,
koska pellot ovat 10 - 20 metriä vedenpintaa ylempänä ja vieressä oleva Haukivesi on tuonut lisäravintoa
ruokapöytään. Matin synnyinseudun pellonreunassa seisoesani ajatuksiini tuli päätelmä; Karkuruuden ja
muuton syynä on ollut sotaväen pakko-otto, joka 1600-luvun puolivälissä oli hyvin yleistä. Tuolloin sotavä-
essä olevia sotilaita kuoli sodissa ja kulkutautien aiheuttamissa sairauksissa runsain määrin.

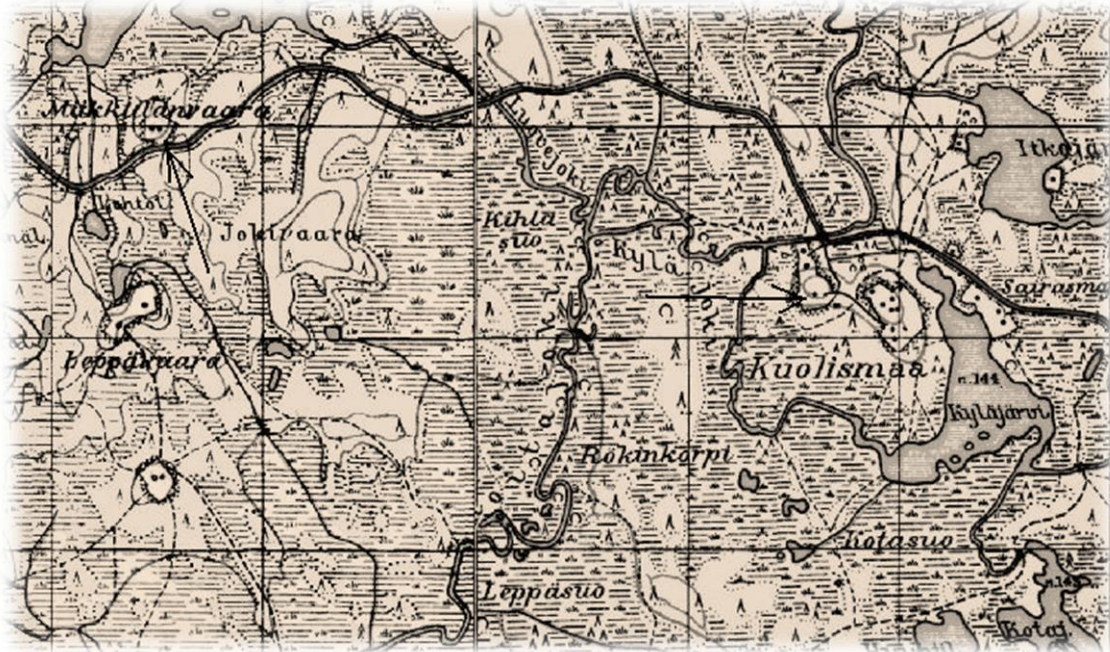
Matts Kettuon mainitaan ensimmäisen kerran Ilomantsin veroluetteloissa vuonna 1683, jolloin hän on asunut Koitereen pohjoisrannalla, Larinlahdessa ja Kuoralahdessa (Kivilahti) v. 1685. Matka Rantasalmelta Ilomantsiin oli pitkä, mutta aikaakin Ilomantsiin siirtymiseen oli kulunut toistakymmentä vuotta. Matti oli varmaan asunut useassa paikassa Ilomantsiin tulomatalla? Maisemat Kivilahdessa ovat samantapaisia kuin Rantasalmella. Pellot olivat pienempiä ja Rantasalmella olleet rantakalliot puuttuvat maisemasta. Matts Kettuon synnyinseudun sielunmaisema: Kallioinen, harmaa ranta, kylän vieressä oleva Repomäen louhikkoinen ja korkea vuori, jonka rinteillä kasvoivat käppyräiset petäjät, joita laskeva aurinko on värjännyt iltaisin kultaisiksi. Vuoren juurella on varjoisa vanha metsä, josta usva on levinnyt iltaisin lahden pohjukkaan ja rantaniityille harmaan valkoiseksi peitoksi. Aamulla lahden takaa idästä nouseva aurinko on ajanut aamutuulen kanssa yön usvan pois rannoilta ja rantaniityiltä. Uusi päivä kuivaa yöllisen usvan tuomat vesihelmet viljankorsilta, vilja kypsyy vienossa kesätuulussa.

Matts Kettuon asuinpaikat Koitereen pohjoisrannalla Larinlahdessa ja Kivilahdessa (Kuoralahden).

Matts ei jostakin syystä malta asettua Larinlahteen eikä Kuoralahden? Kiertolaisen elämä vie hänet jälleen uusille asuinpaikoille. Seuraavaksi hän muuttaa Kuolismaan Kylään, koska hänen nimensä löytyy veroluettelossa seuraavan kerran Kuolismaassa v. 1696. Matts asettuu asumaan Kuolismaan kylään Matinväärälle, joka sijaitsee Kuolismaan Kylänvaaran huipulla. Kyläjärvi on noin kilometrin päässä Matin asuttamasta talosta. Pellot ovat rinnepeltoja, joihin ei halla yltänyt pilaamaan satoa. Maisemat ovat kauniita, mutta kallioiset rannat ja suuret vesistöt puuttuvat Matin viimeisestä sielunmaisemasta. Matts Kettuon on mennyt avioliittoon noin 1660 – 1670. Hänen pojat Erik ja Matti syntyivät vuosina 1671 ja 1674. Mahdollisesti heillä on ollut useitakin lapsia, mutta 1600 – luvun loppupuolen ja 1700-luvun alkupuolen kirkonkirjojen palaminen estää tarkempien tietojen kartoittamisen. Matin poika Matti s. 1674 muuttaa Matinväärältä Miikkulanvaaraan ja Erik muuttaa Lutikkavaaraan. Perheet kasvavat ja Kuolismaan lähikylien asuinpaikat saavat asujikseen Matts Matinpoika Kettuon lapsia ja lastenlapsia vuosisatojen ajan, aina vuoteen 1939 saakka.

Matts Kettuinen asui Kuolismaassa Matinvaaressa. Hänen poikansa Erik jäi asumaan Matinvaaressa ja veli Matts muutti Miikkulanvaaraan.

Rantasalmen ev.lut. seurakunnan rippikirjoista 1700-luvulla löytyy kaksi Kettusten omistuksessa olevaa tilaa: Woinsalmi 2 ja Woinsalmi 4. Matts Kettuinen on asunut Woinsalmi 2 tilalla, jossa asuivat Matin jälkeen seuraavat Kettuset:

Henrik Kettuinen s. v. 1715 ja hänen lapsensa:

1. Matts s. 1740, puoliso Beata s.1741 ja lapset: Margareta s. 1767, Elisabet s.1771 ja Matts s. 1772.
2. Margareta s.1741.
3. Agneta s.1743.
4. Thomas s.1749.
5. Samuel s. 1752 ja puoliso Akilina s. 1760.
6. Carin s.1753.

Matts Kettuinen s. 1723 ja hänen vaimonsa Carin Tolvatar s. 1732 sekä heidän lapset:

1. Anna s. 1753.
2. Olof s. 1761
3. Ulvira s. 1763

Rantasalmen Woinsalmella syntyneiden luetteloista löytyvät Henrik Kettuinen ja Gertrud Turuttaren poika Henrik s. helmikuun alussa v. 1700, Petter Kettuinen ja Beata Pitkätären tytär Susanna s. Kesäkuussa 1701, Olof Kettuinen ja Anna Kerfvittären tytär Margareta s. 4.10.1707 ja poika Olaus s. 3.7.1712.

Rantasalmen Woinsalmella kuolleita Kettusia löytyy mm. Petter Kettuinen k. 3.2.1701, Henrik Kettuinen k. 19.5.1701, Ingrid Ketutar s.1660, k. 6.2.1724, Kirstin Ketutar s.1662, k. 10.6.1737, gl. Drag: Enkl: Olof Kettuinen s. 1685, k.2.11.1752, Bd. Matts Kettuinen s. 1684, k. 10.4.1754.

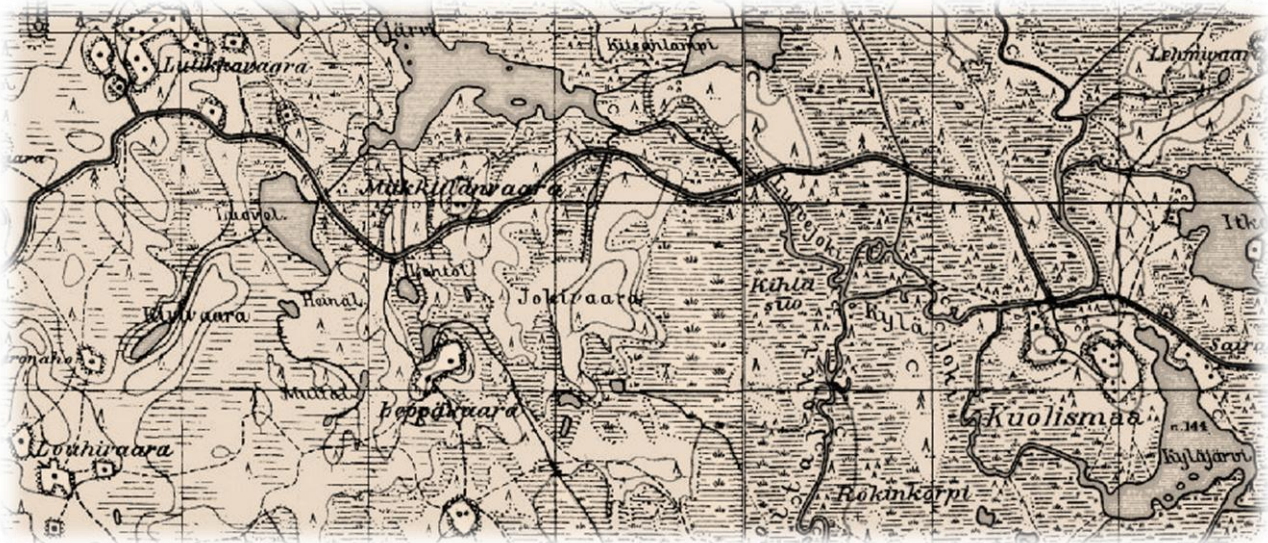
Kettusia Juvan tilallisina 1500 – 1700 – luvuilla

Henrik Kettuinen 9:8 v. 1541, Per Kettuinen v. 1546 -1550, Pål Kettuinen 1553 – 1556, Michel Kettuinen 1556, Per Kettuinen v.1558, Anders Kettuinen 9:7 1561 – 1565, Anders Kettune 1566 – 1569, Her Anders Kettune kirkon maiden viljelijä 1567 - 1571, Anders Anderson Kettuinen 1571 – 1579. 1580 – 1621 vuosilta ei mainintaa Kettusista. Lars Kettuinen tulee seuraavan kerran kirjoin Juvalla vuosina 1621 – 1624.

Juvan Hietajärven tilalla nro 5 asui 1634 – 1650 Mats Kettu (myöhemmin hänen nimenä Mats Kettuin), Anders Kettuin ja Mats Person Kettuin, jonka perheessä oli 6 henkeä. Matin poika Pekka (Peer Mattson Kettuin) eleli Hietajärvellä vielä 1659 vuoteen saakka, jonka jälkeen tilalla asui mm. Lars Kettuin (1659), Olof Kettuin, Anders Kettuin ja Nils Kettuin. Lars Kettuin mainitaan karanneeksi v. 1669 eli vuotta myöhemmin kuin Matts Kettuin. Matkaa Hietajärveltä Voinsalmelle on noin kuusikymmentä kilometriä.

Itä-Ilomantsin asuinpaikat talvi- ja jatkosodan alla

Rajan taakse jääneessä Ilomantsin itäkylissä asui ennen talvi- ja jatkosotaa n. 1700 asukasta. Luovutetun alueen pinta-ala oli n. 146 000 ha. Näistä n. 71 735 ha oli valtion metsää (ns. kruununmetsää), Enso-Gutzeitin metsää n. 67 807 ha, yksityisten maita 20 400 ha ja loput muiden yhtiöiden maita. Vakituisesti asuttuja taloja oli yli 300 taloa. Kuolismaassa asui 353, Liusvaarassa 218, Lokalahti 97, Longonvaaran ja Lutikkavaaran alueella 156, Melaselkä 190, Ontronvaara 313, Vuottoniemi 73 asukasta jne.

Luovutettujen alueiden kylien talomäärät ennen talvisotaa on lueteltu alla olevassa luettelossa:

Yli kymmenen talon kylät: Kuolismaa, Liusvaara, Ontronvaara, Melaselkä ja Lutikkavaara (joka kylässä koulu).

6 – 10 taloa kylässä: Vuottoniemi ja Siikavaara.

3 - 5 taloa kylässä: Megri, Miikkulanvaara, Lokalahti, Louhivaara, Leppävaara, Lehmivaara, Hilpanvaara, Jakunvaara, Vellivaara, Hylkysyrjä, Suur Kivivaara ja Majaniemi.

1 – 2 taloa kylässä: Korkeavaara, Terkkälä, Mustakangas, Ontrovaara (Liusvaarassa), Leppäsenaho, Kuuttiavaara, Saarilampi, Sulkulampi, Elinlampi, Iljanvara, Pahkalampi, Latalampi, Särkkjärvi, Kasisvaara, Hullari, Vellivaara, Longonvaara, Lehmivaara, Hankavaara, Varpavaara, Itkajärvi, Moisionvaara, Emelinvaara, Riionvaara, Paastojärvi, Jupetti, Kivisalmi, Haiseva, Vaitsila, Leppäkoski, Mieronaho, Peurujoki, Lavuslahti ja Putkivaara. Rajavartiostolla oli vartiot Kuolismaassa, Liusvaarassa, Megri, Salmijärvellä ja Pahkalammillä.

Talvisodan syttyessä suurin osa luovutetun alueen taloista ja rakennuksista poltettiin, ainoastaan syrjässä olleet talot ja rakennukset jäi polttamatta. Evakkoon lähdettiin viimehetkellä ja mukaan sai ottaa vain kaikkein välttämättömimmät tavarat. Suurin osa tavaroista jäi palaviin taloihin. Oman sukuni valokuvat ja kaikki vanhat esineet jäivät isäni kotiin Itkajärven Kiukunniemeen. Taloa ei poltettu talvisodan alla, mutta venäläiset olivat v. 1940 purkaneet talon ja vieneet hirret Kuolismaan kylään rakennettuun bunkkeriin.

Luovutetulla alueella olen käynyt muutamia kertoja. Vanhojen talonpaikkojen ympäristöissä kasvaa luonnonheinikköä ja osa talojen raunioista on kätkeytynyt puuston sisään. Entisiä peltoaukeita reunustaa esi-isämme keräämiä kivikasvoja tai kivialtoja. Ilomantsilaisten rajan asukkaiden rakentamat talot ovat tuhoutuneet tulipaloissa talvisodassa tai kaatuneet ja mädäntyneet kasaan ajan saatossa.

Kuolismaan Kettusten sukukirjan toinen osa

Lisää tietoa Kuolismaan Kettusista on saatavana Kuolismaan Kettusten sukukirjan kakkososasta. Kirjan painopaikka muuttui heinäkuussa 2010. Uudistettuun painokseen on lisätty Lutikkavaaran Kettusten sukutietoja. Sukukirjaa voi tilata osoitteesta: ensio.kettunen@gmail.com. Sukukirjan hinta on 35 € ja hintaan lisätään postituskulut, jos kirja toimitetaan postin kautta.

Professori Paavo Kettunen sai juhlakirjan

www.evl.fi

Itä-Suomen yliopiston käytännöllisen teologian professorin **Paavo Kettusen** kunniaksi on julkaistu juhlakirja. Terve sielu terveessä ruumiissa -kirjassa on 27 artikkelia, joiden kirjoittajat ovat Kettusen työtovereita. Pääosa kirjan artikkeleista liittyy käytännölliseen teologiaan, erityisesti sielunhoitoon. Lisäksi kirjassa käsitellään muun muassa uskonnollista kasvatusta, diakoniaa ja systemaattisen teologian kysymyksiä. Mukana on myös kirkkohistoriallisia artikkeleja sekä luterilaisten ja ortodoksien suhteita käsittelevä kirjoitus.

Ilomantsista kotoisin olevan Paavo Kettunen on toiminut Kuopion hiippakunnassa pappina, kirkon korkeakoulusihteerinä ja Helsingin hiippakunnan pääsihteerinä. Vuodesta 2001 hän on ollut Joensuun, nykyisen Itä-Suomen yliopiston ensimmäinen käytännöllisen teologian professori.

Professori Kettunen on ollut keskeisesti rakentamassa teologista koulutusta Joensuussa. Hän on kehittänyt erityisesti koulutuksen yhteyksiä työelämään. Omissa tutkimuksissaan Kettunen on käsitellyt etenkin sielunhoitoon ja pastoraalipsykologiaan liittyviä kysymyksiä. Hänen pohdintansa häpeästä ja syyllisyydestä ovat löytäneet runsaasti kaikupohjaa tavallisten suomalaisten keskuudessa. Juhlakirjan on toimittanut professori Hannu Mustakallio. Kirja aloittaa Karjalan teologisen seuran (KTS) julkaisujen sarjan.

Kuolismaan Kettusille uusi tohtori

Ilomantsilaissyntyinen Markus Kettunen s. 1980 väitteli Aalto-yliopistossa perjantaina 17.12.2010 tekniikan tohtoriksi englanninkielisessä väitöstutkimuksessa: DATA-BASED FAULT-TOLERANT MODEL PREDICTIVE CONTROLLER: AN APPLICATION TO A COMPLEX DEAROMATIZATION PROCESS.

Väitöskirjan tavoitteena on kehittää tilastollisiin vikahavainnointimenetelmiin perustuva aktiivinen vikasetoinen malliprediktiivinen säädin teollisen aromaattienpoistoprosessin säätämiseen. Työssä on kehitetty kolme erilaista tilastollisiin FDD-menetelmiin, vikakompensointiin sekä säätimen uudelleen konfigurointiin perustuvaa strategiaa. Kolmen tilastollisen FDD-menetelmän tehokkuutta on ensin arvioitu tunnetussa testiympäristössä, jonka jälkeen tehokkain FDD-menetelmä on valittu lopulliseen sovellukseen ja kaikkien kolmen FTC-strategian tehokkuutta on testattu teollisen aromaattienpoistoprosessin simulointimallilla.

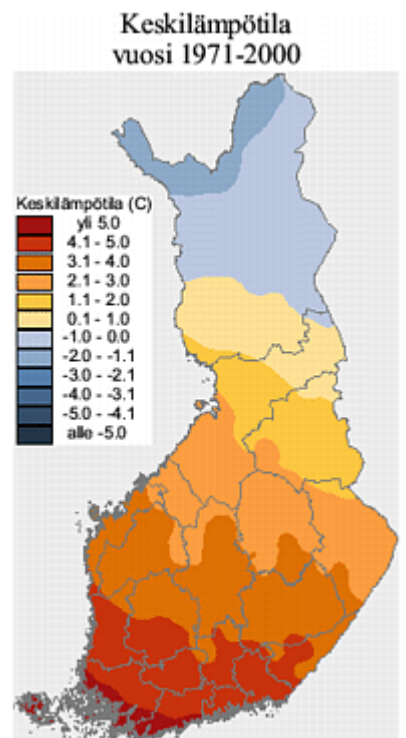
Lopuksi testauksen tulosten perusteella on arvioitu vikasetoisen malliprediktiivisen säätimen taloudellista kannattavuutta. Kehitetty vikasetoinen malliprediktiivinen säädin toimii tehokkaasti ja pystyy selvästi pienentämään vikojen vaikutuksia analysointoreissa, virtausmittauksissa, lämpötilamittauksissa sekä säätöventtiileissä. Myös teollisen aromaattienpoistoprosessin säädön luotettavuus paranee, hävikkituotteen määrä vähenee sekä prosessin kannattavuus lisääntyy vikojen vaikutusten pienentyessä.

Ilmastonmuutos Ilomantsissa

Ensio Kettunen

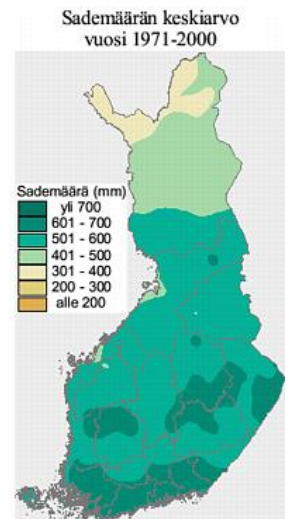
Olen useaan otteeseen elämäni aikana laittanut muistiin ilman lämpötiloja, ensilumen tulemisen päivämääriä ja jäiden lähtöaikoja Kasinjärvellä. Viimeisen vuosikymmenen aikana olen kirjannut myös omakotitalon sähkönkulutusluemat ylös. Tekemiäni tilastojen avulla olen pystynyt seuraamaan, miten tekemäni lämpösaneeraukset ovat vaikuttaneet talomme energiankulutukseen. Seuraavilla sivuilla löytyy jäidenlähtötaulukko, ensilumen tuloaikojen taulukko ja säätitilastot viimeisen sadan vuoden ajalta. Taulukoiden viimeiset vuodet olen kirjannut itse ja aiemmat tiedot olen kerännyt eri tahoilta; Ilmatieteenlaitoksen, hydrologianlaitoksen ja muiden säätielijöiden tiedostoista. Virhemarginaali on sitä suurempi, mitä aikaisemmista säätiedoista on kysymys. Syynä epätarkkuuksiin on mittariston muuttuminen vuosikymmenien kuluessa. Itse lasken keskiarvolämpötilat vuorokauden minimin ja maksimin keskiarvosta. Vieressä olevan Ilmatieteenlaitoksen keskilämpötilakavion mukaan vuosien 1971 - 2000 keskiarvolämpötila on Ilomantsissa n. 2,1 – 3,0 °C. Seuraavilla sivuilla olevan keskilämpötilataulukon mukaan viimeisen sadan vuoden keskilämpötila on 2,24 °C. Tilastojen valossa ilmasto on pikkuhiljaa lämpenemässä myös Ilomantsin tasolla. Lämpeneminen on ollut viimeisen sadan vuoden aikana kuitenkin maltillinen, vain puolen asteen paikkeilla. Miten lämpeneminen on sitten vaikuttanut meidän ihmisten elämään? Vuotuisen keskilämpötilan nouseminen on vähentänyt merkittävästi hallatuhoja, katovuosia emme ole kokeneet enää vuosikymmeniin ja talvet ovat lyhentyneet. Tulvien määrissä ei ole ollut suuria muutoksia. Viimeiset varsinaiset tulvakevääät Ilomantsissa olivat vuosina 1989 – 1992.

Ensilumen tulo Ilo- mantsissa		Ensilumen tulo Ilo- mantsissa		Jäiden lähtö Kasinjärvestä					
1987	24.loka	2009	12.loka	1955		1977	13.touko	1999	29.huhti
1988	23.loka	2010	11.loka	1956	21.touko	1978	7.touko	2000	29.huhti
1989	30.syys	2011		1957	14.touko	1979	14.touko	2001	28.huhti
1990	4.marras	2012		1958	16.touko	1980	17.touko	2002	1.touko
1991		2013		1959	6.touko	1981	24.touko	2003	10.touko
1992		2014		1960	8.touko	1982	8.touko	2004	8.touko
1993		2015		1961	16.touko	1983	8.touko	2005	11.touko
1994	15.loka	2016		1962	30.huhti	1984	1.touko	2006	7.touko
1995	22.loka	2017		1963	11.touko	1985	15.touko	2007	27.huhti
1996		2018		1964	11.touko	1986	14.touko	2008	5.touko
1997	20.loka	2019		1965	11.touko	1987	15.touko	2009	7.touko
1998	18.loka	2020		1966	16.touko	1988	17.touko	2010	30.huhti
1999	17.loka	2021		1967	7.touko	1989	29.huhti	2011	
2000	26.loka	2022		1968	7.touko	1990	3.touko	2012	
2001	29.syys	2023		1969	13.touko	1991	14.touko	2013	
2002		2024		1970	9.touko	1992	15.touko	2014	
2003	20.loka	2025		1971	9.touko	1993	10.touko	2015	
2004	14.marras	2026		1972	20.touko	1994	7.touko	2016	
2005	23.loka	2027		1973	19.touko	1995	19.touko	2017	
2006	21.loka	2028		1974	4.touko	1996	12.touko	2018	
2007	12.loka	2029		1975	19.touko	1997	12.touko	2019	
2008	5.marras	2030		1976	3.touko	1998	12.touko	2020	

Taulukko 1. Ensilumen tuloajat Ilo-mantsissa ja jäidenlähtöajat Kasinjärvellä

Ensilumi on tullut Ilo-mantsiin keskimäärin 20. lokakuuta. Ensilumen tuloajoissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viimeisten vuosikymmenten kuluessa. Pysyvä lumi on tullut Ilo-mantsiin keskimäärin 15. marraskuuta. Lumi on pysynyt maassa keskimäärin 175 päivää. Lumen syvyys on heitellyt vuosien saatossa muutamasta kymmenestä sentistä aina 1,5 metriin saakka. Keskiarvo lumen syvyydestä Ilo-mantsissa on n. 60 – 70 cm. Lumien sulaminen on tapahtunut Ilo-mantsissa keskimäärin 30. huhtikuuta. Lumen vesiarvot heittelevät vuosien saatossa runsaasti, mutta rakentamismääräysten mukaan Ilo-mantsissa lumen painoksi on määritelty 200 kg/m³. Jäiden lähtö Kasinjärvestä on tapahtunut keskimäärin 10. toukokuuta. Jäiden lähtö on aikaistunut viimeisten vuosikymmenten kuluessa muutamilla päivillä. Musta joulu nimitystä olen käyttänyt lämpöarvoja kuvaavassa tilastossa silloin, kun joulun aikana ei ole ollut lunta tai sitä on ollut vain muutamia senttejä. Tiedot mustista jouluista olen saanut vanhemmilta ikäpolvilta. Pakkaskausien pituuksista mainittakoon talvi 1965 - 1966, jolloin pakkaskausi kesti peräti 118 vrk. Talvella 2009 - 2010 pakkaskausi kesti 88 vrk ja 2000 - 2001 vain 55 vrk. Myös talvina 1960 – 1962 sekä 2004 – 2005 olivat pitkät pakkasjakso. Pisin mitattu pakkasjakso on Sodankylässä talvella 1965 – 1966 146 vrk. Pakkasjaksojen pituuksia alettiin mitata vasta 1960 – luvun alusta.

Vuotuinen sademäärä n. 650 mm Ilo-mantsissa on pysynyt melko vakaana. Kuivia kausia on tilastojen mukaan ollut mm. 1938 – 1942, 1963 – 64 ja 2000 – 2003. Sateisia vuosia on sattunut tilastoidulle ajalle runsaasti. Viereisessä kuvassa Ilmatieteenlaitoksen sademäärien keskiarvo vuosina 1971 - 2000. Sadepäivien määrä Ilo-mantsissa on keskimäärin 180 – 200 päivää vuodessa.

Vuosi	Keskilämpötila °C ±0,5	Vuosi	Keskilämpötila °C ±0,5	
1908	1,9	1961	3,2	sateinen kesä, "musta jouluku", pitkä pakkaskausi keväällä
1909	1,8	1962	1,2	piivinen ja sateinen vuosi, pitkä pakkaskausi
1910	2,3	1963	1,8	kuiva kesäkausi
1911	2,3	1964	2,5	lumi sulii myöhään kuiva kesä
1912	1,2	1965	1,5	runsasluminen talvi
1913	1,9	1966	0,1	runsassateinen ja kylmä vuosi pakkaskausi 118 vrk
1914	2,0	1967	2,7	kevät tuli aikaisin
1915	0,1	1968	1,6	kuiva kesäkausi
1916	1,8	1969	1,9	luminen talvi, pitkä pakkaskausi 85 vrk
1917	0,9	1970	2,2	talvi tuli paria viikkoa aiemmin
1918	2,2	1971	1,7	aurinkoinen vuosi
1919	1,3	1972	3,7	"musta jouluku" ka. 0,4 °C
1920	3,5	1973	2,2	vähäluminen talvi, lämmin kesä
1921	1,3	1974	3,9	sateinen syksy, jouluku ka. -1,6°C
1922	1,3	1975	2,9	lämmin kesäkausi
1923	1,1	1976	2,0	kostea alkukesä, elokuu kuuma
1924	2,3	1977	2,3	piivinen vuosi, sateinen huhtikuu
1925	2,3	1978	1,8	vähäluminen talvi, jouluku ka.-16°C
1926	1,3	1979	2,2	ankara alkutalvi, sateinen kesä
1927	1,3	1980	1,5	runsasluminen talvi, lämmin kesä
1928	1,5	1981	1,4	runsasluminen talvi, sateinen kesä
1929	1,7	1982	2,6	vahva lumipeite, takatalvi kesäkuussa
1930	2,6	1983	1,6	lämmin alkutalvi/kesä, sateinen syksy
1931	2,1	1984	3,0	runsaslumis talvi, sateinen heinäkuu
1932	2,7	1985	0,6	ankara/vähäluminen talvi, pitkä pakkaskausi, sadesyksy
1933	1,3	1986	2,1	lämmin kesä, sateinen syksy
1934	3,2	1987	1,1	piivinen, sateinen vuosi, ankara talvi
1935	1,8	1988	2,1	runsasluminen talvi, lämmin kesä
1936	1,9	1989	4,0	luminen, lämmin tulvakevät kevät ja kuiva lämmin kesä
1937	3,0	1990	3,0	luminen, lämmin tulvakevät kevät ja kuiva lämmin kesä
1938	4,8	1991	2,5	ohut lumipeite, lämmin kesä/heinäkuu
1939	2,2	1992	3,3	lämmin ja luminen pitkä talvi, jouluku ka. -1,6°C
1940	1,0	1993	2,5	luminen talvi ja tulvia keväällä, sateinen kesä
1941	0,3	1994	2,6	runsassateinen vuosi, lämmin ja kuiva kesä
1942	0,6	1995	2,7	runsasluminen talvi, lämmin kesäkausi
1943	3,4	1996	2,5	sateinen heinäkuu, kuivaja lämmin syksy
1944	3,1	1997	1,7	luminen talvi, lämmin kesä, kylmä syksy
1945	2,0	1998	3,1	sateinen/luminen vuosi, lämmin kesä
1946	3,0	1999	3,5	kylmä talvi, lämmin kesä
1947	1,9	2000	3,9	runsassateinen alku- ja loppuvuosi, kuiva kesä
1948	3,0	2001	2,3	vähäluminen talvi, 55 vrk pakkaskausi, lämmin kesä
1949	4,0	2002	2,3	aurinkoinen ja lauha vuosi, sateinen syksy
1950	3,0	2003	2,7	vähäsateinen vuosi, kuuma heinäkuu
1951	2,1	2004	2,7	lämmin ja sateinen kesä
1952	2,2	2005	4,1	lämmin alkutalvi, kylmä maaliskuu
1953	3,5	2006	3,0	aikainen ja lämmin kesä, "musta jouluku"
1954	2,6	2007	3,4	vähän helteitä kesällä mutta "musta jouluku"
1955	0,6	2008	3,4	piivinen ja sateinen vuosi, vähän helteitä
1956	0,9	2009	2,2	normaali vuosi lämmön ja sateen suhteen
1957	3,1	2010	1,1	kylmä pakkaskausi 88 vrk, lämmin heinäkuu +20,9 °C
1958	2,0	2011		
1959	3,5	2012		
1960	2,5	ka.	2,24	°C

